

ПРАКТИКИ ТА ТЕНДЕНЦІ ІНТЕГРАЦІЇ МОЛОДІ ПІД ЧАС ВІЙНИ

Приходько Олена Олексіївна

кандидат соціологічних наук,

старший викладач кафедри соціології та масових комунікацій

Криворізький державний педагогічний університет

м. Кривий Ріг, Україна

У сучасних реаліях війна російського агресора проти України впливає на життя людей в усіх сферах. Особливо вразлива до наслідків війни молодь, зокрема внутрішньо переміщені особи. Негативного впливу війни також зазнає молодіжна політика держави та молодіжна інфраструктура. Зміни пріоритетів у молодіжній політиці цілком природний процес, адже уряд зосереджений на військових потребах та забезпеченні безпеки суспільства. Війна зменшує можливості молоді для повноцінної її інтеграції, саморозвитку та самовдосконалення.

Аналітичним центром Cedos і дослідницькою агенцією Info Sapiens щорічно проводиться дослідження становища молоді, зокрема соціально-економічного стану, цінностей та уподобань. Результати дослідження проведеного наприкінці 2022 року, яке мало зміщений акцент на вплив повномасштабного вторгнення, свідчать про стурбованість фізичною безпекою (27% опитаних), відсутністю можливості самореалізації – 19% та неможливістю працевлаштування – 19%. Проте, попри величезні втрати від війни, на думку авторів звіту, зміцненню стабільності українського суспільства сприяють такі тенденції серед молоді: зростання громадської активності (частка молоді, що займається волонтерством, зросла з 20% у 2021 році до 42% наприкінці 2022 року); посилення патріотичних настроїв та соціальної згуртованості, так і виїздом частини молоді за кордон (зростання частки тих, хто не хоче виїжджати з України з 49% в 2021 році до 66%) ; єдність у баченні умов миру і майбутнього України, адже молодь одноставно підтримує територіальну цілісність України; зростання толерантності до найбільш стигматизованих вразливих груп. Також значно збільшилась частка молодих людей, які серед життєвих цілей зазначили – бути корисними своїй країні: з 6% у попередній хвилі до 37% цього року. Незважаючи на зростання поширеності проблем психічного здоров'я внаслідок війни, дослідження не виявило загострення конфліктів серед молоді, навпаки, на відміну від 2022 року, знизилась стурбованість проблемами в родині, труднощами в спілкуванні,

невмінням вирішувати конфлікти. Також за словами переважної більшості опитуваних (72%), вони готові долучитися до процесу відновлення у своїй громаді, але лише 1% відповіли, що вже це роблять. Для підвищення громадської активності молоді, на думку респондентів, місцева влада або інші стейкхолдери мають зосередитися на створенні проєктів для молоді або за її участі, фінансувати проєкти молодих людей, сприяти або проводити публічні заходи (навчально-освітні та суспільно важливі) для молоді та спільно з іншими віковими групами, відкривати молодіжні центри для дозвілля, розвивати програми стажувань при інституціях [1].

М. Ф. Головатий сформулював основні принципи, на яких повинна базуватись державна молодіжна політика: принцип участі, який передбачає обов'язкове входження молоді у всі владні структури, політичні об'єднання, структури молодіжного руху; принцип гарантій від держави; принцип соціальної компенсації, а саме правовий та соціальний захист саме тих молодих людей, які за власним соціальним статусом та станом здоров'я самі не спроможні про себе подбати; принцип пріоритету, який передбачає, що в ході здійснення державної молодіжної політики мають, в першу чергу, стимулюватися та підтримуватися ті молодіжні проєкти, програми, ініціативи, що сприяють розв'язанню найпекучіших проблем молоді [3, с.12]. Дійсно, реалізація цих принципів сьогодні вкрай важлива та вимагає належної уваги з боку міжнародних організацій та вливання інвестицій.

Під терміном «молодіжна інтеграція» більшість дослідників розуміють системний, двосторонній процес залучення переміщених осіб в усі сфери життя приймаючих громад: побутову, економічну, культурну, аж до появи нової ідентичності як жителів громади.

Повноцінна інтеграція молоді включає у себе окрім вирішення житлового питання, забезпечення працевлаштування, полегшення доступу до отримання адміністративних послуг, доступність культурної та освітньої інфраструктури для молоді, а також включення молоді у суспільне життя і надання їм можливості бути активними членами спільноти.

Інтеграція – двосторонній процес, який передбачає взаємну адаптацію. Зрозуміло, що інтеграційний процес не може бути швидким, сприяти у його прискоренні зможуть так звані «практики інтеграції», або цілеспрямовані дії суспільства, зокрема представників влади, ЗМІ тощо.

Найбільш успішними практиками інтеграції є визнання молодіжної роботи у военний час, а також підтримка молодіжних центрів та молодіжних організацій як платформ громадянської активності та демократичної участі. Аналізуючи низку досліджень можна

виокреми основні фактори, що сповільнюють інтеграцію молоді, а саме: зосередження більшості громад та організацій на рівні забезпечення базових потреб виживання внутрішньо переміщених осіб, а також настрої самих внутрішньо переміщених осіб, значна частина яких вважають своє становище тимчасовим і прагнуть повернутися до свого попереднього місця проживання. Тож ставлення до ситуації як до тимчасової, безумовно, не сприяє інтеграції і бажанню докладати до неї зусиль з обох сторін [2; 4].

Рекомендації з інтеграції молоді, зокрема ВПО для приймаючих громад потребують подальшого аналізу та вдосконалення. Проте вже чітко зрозуміло, що вивчення профілю молоді, зокрема рівня освіти, професії, навички, потреби для самореалізації, можливість бути корисними в приймаючій громаді дозволить створювати можливості для швидшого та якіснішого залучення переселенців у життя громади.

Література:

1. Вплив війни на молодь в Україні URL: <https://cedos.org.ua/researches/vpliv-vijni-na-molod-v-ukrayini/>
2. Доступ до молодіжної роботи: нова програма для новостворених ГО URL: <https://www.coe.int/uk/web/kyiv/-/access-to-youth-work-a-new-program-for-newly-created-ngos>
3. Молодіжна політика в Україні : навчальний посібник / П. В. Горінов, Р. Г. Драпушко, Н. А. Драпушко, О. Є. Ільюк / за заг. ред. акад., проф. В. П. Андрущенко. Київ : Український державний університет імені Михайла Драгоманова, 2023. 304 с.
4. Практики інтеграції внутрішньо-переміщених осіб у приймаючі громади URL: <https://socsprava.com.ua/praktyky-integracziyi-vnutrishno-peremishhenyh-osib-u-pryjmayuchi-gromady/>